

„veels-
afde te ont-
voor zin, en
dige critiek
de debatten
dat ook nog
onder bezig
edergeboren
lijk geacht
nt zou wil-
stuk in zijn
andelen. En
nn het „af-
van 1905
fcheid was
klaring, die
t genoemd
onfessioneel
nimmer, al
g kan kee-
kan zijn.
bijvoorbeeld
gegeven
weest is.
en: als le-
heid te men-
en, dat men
en moeten
t gaan, dan
ke stellen?
at zijn af-
l) was, en
n niet-radi-
betichten,
vrouw was
v, die moet
ut die huis-
t is, of hij
om iemand
te presen-
van ande-
hen hem en
eerd in zijn
te aan een
betreffende
stellen naar
en ondeug-
ns reeds 44
eid; en dan
maar aan-
ring van 44
ke gronden
disqualifi-
geen enkel
geerte naar
staan, door
wijken. Wij
e kerkelijke
deden, ook
or het stel-
telgijke be-
geval.
v brief mer-
a onze) va-
nd bezwaar
te erkennen
s uitgespro-
doop, dan
ht brengen:
idenen" (of
den) op be-
proken, zou
ten worden
n leeren en
vozen dwa-
n 1892 ont-
van de be-
renden";
ald dan die
ing, waarin
teresseeren-
oken, dat ze
was, en als
jk;
in Uw voor-
aals U ver-
nde of aan-
ken, die in
de punt (de
etwiste for-
lijk;
de voorgan-
bleef erken-
oor ons be-
dragers ge-
itspraak
oordeel, dat
dergeboorte
rk is, dan
onze Ker-

ken anders? De inhoud eener ondeugdelijk ge-
noemde formule is daarmee aangewezen geen leer der
Gereformeerde Kerk te zijn. Van een leer der Gere-
formeerde Kerk zegt een Gereformeerde synode niet,
wat de onze van de verklaring van 1905 heeft uitge-
sproken.

D. Uw bezwaar roept trouwens nog andere bezwa-
ren bij ons op. Eén Uwer predikanten, ds J. H. Vele-
ma, publiceerde een „allereerst voor de jeugd" Uwer
Kerken bestemde brochure, geschreven in het synode-
jaar 1947, en opgenomen in de uitgaven van het Ds H.
Janssen-Fonds, onder den titel „Wat is Christelijk
Gereformeerd?"

Hij schrijft daarin, dat in Uw eigen Kerken „heel
wat mensen door Kuyper geïnfecteerd zijn", d.w.z.
door een voormaligen „voorganger der Doleerenden",
en dan wel juist hem, die in bovenbedoeld bezwaar-
schrift van 1892 niet in de laatste plaats bedoeld kan
zijn. Wat is nu tegenover deze „infectie" het medicijn,
dat ds Velema aanbeveelt? Hij antwoordt: „geen sy-
steem", omdat „ongeacht welk systeem de doodsteek
is voor de Chr. Geref. Kerken" (bl. 51, 50, 58, 73).
Tegenover het verschijnsel van Kuyperiaansche „in-
fectie" meenden z.i. Uw Kerken tot nu toe genoeg te
hebben aan de negatieve uitspraak van 1893 („geen
leer der Gereformeerde Kerk").

Is dat ook voor onze onderhavige correspondentie
niet leerzaam? Licht het niet in de lijn van onze U be-
kende uitspraak, dat we aan Schrift en Confessie ge-
noeg hebben?

Bij ds. Velema wordt de leus: „geen systeem" ver-
gezel (bl. 58, 82, 83, 89) van een waarschuwing te-
gen het gevaar van „openstaan voor het sy-
steem". Ook deze auteur citeert, evenals U, het
bezwaarschrift van 1892 (inzake de voorgangers der
Doleerende Kerken, wier uitspraak of leer niet voor
Gereformeerd erkend werd), bl. 67/8. Hij stelt daar-
bij de vraag: „Moet er dan eenstemmig gedacht
worden over deze leerstukken, die altijd veel stof heb-
ben doen opwaaien?" Zijn antwoord luidt: „Neen —
verschil is er altijd mogelijk. Maar verschil binnen de
grenzen der Belijdenis." (bl. 68).

Indien nu praktisch Uw Kerken verklaren genoeg
te hebben aan Schrift en Belijdenis, en deze genoeg-
zaam achten tot verwerping van opkomende dwalingen,
waar in verschillen Uw Kerken dan met de onze,
na 1946?

Ds Velema, bl. 68 verwijst naar de Christelijke Ge-
reformeerde Synode van 1886, die den ernstigen raad
gaf, „dat in het spreken of schrijven gelet worde op
de wijze, waarop de Belijdenisschriften de leer onzer
Kerk uitdrukken". En hij verzekert, bl. 73/4, dat Gij
geen specia'le Chr. Geref. leer hebt, geen specifiek
leerstuk, geen bepaald leerstuk, bl. 74, en hij verlangt,
dat men ook niet tegenover ongereformeerde leerin-
gen inzake doop en wedergeboorte een „anti-stand-
punt" zal zoeken.

Maar waarom zoudt Gij Uw jeugd aldus instrueeren,
en ons dan een verwijt ervan maken, dat wij in onze
Groningsche synode 1946 ons hebben tavreden gesteld
met de veroordeeling van „1905" als „veelszins" on-
juist en „ondeugdelijk", zonder een anti-formule te
hebben vastgesteld, of een anti-binding te hebben op-
gelegd? Stel, dat Uw bezwaar tegen de beslissing van
1946 gehandhaafd zou blijven, dan zouden wij dit des
te minder verstaan, nadat wij ds Velema hebben hooren
bepleiten, dat men in het bewaren van een „even-
wichtspositie" één van de „kernen van Christelijk Ge-
reformeerde leven" zou eeren, bl. 75, 81, 82, 92, 104.
Ds Velema verzekert, dat het een wijs beleid geweest
is, toen men in de Chr. Geref. Kerk vóór 1892 tot
geen prijs een vierde formulier van E e-
nigheid wilde, bl. 113. In onze synode van Gronin-
gen is eenzelfde wijs beleid gevoerd, naar wij meenen.
Ds Velema prijst het, bl. 113, dat in 1863 „geen leer
veroordeeld is", maar „volledige ruimte gehou-
den is voor de oovating, zoals die door Pieters en
Kreulen met zoveel nadruk onder woorden gebracht
was". Het zal U bekend zijn, dat ook onzerzijds in
de strijdschriften uit de jaren omstreeks 1944 aan
het gevoelen van Pieters en Kreulen aandacht ge-
schonken en ruimte gelaten is. En, houden onze Kerk-
en soms geen volledige ruimte voor hun opvatting?
Wij meenen: ja. „Onze kracht", aldus ds Velema, „dient
te zijn, het handhaven der Belijdenis en de voorstel-
ling der Belijdenis"; en hij zegt dit, bl. 113, wetende,
dat er bij U Kuyperiaansche infectie is. Wij denken er
niet anders over. Maar temeer daarom verstaan we
Uw klacht niet.

E. Aan het eind van Uw brief stelt U ons een con-
crete vraag. Een vraag om een „afwijzing van die
bepaalde uitlegging" naar Uw inzien „verdraaiing van
de Belijdenis, die in" de Gereformeerde Kerken „sinds
1892 opgedeed".

Als motief voor het stellen van die vraag voert
U aan, dat de historie onzer Kerken U geleerd heeft,
„dat men sinds 1892 zelf dezelfde Belijdenis te heb-
ben en toch duidelijk gebleken is, dat er verschil in
Belijdenis was."

Maar tot de „lessen der historie" kan men ook re-
kenen wat door onze Groningsche synode is uitge-
sproken, nl. dat in de Gereformeerde Kerken, gelijk
wij deze na haar vrijmaking wederom mogen dienen,
„betreffende de bovengenoemde punten van eenige
onrust of van eenig leergeschied door de
genade Gods allerminst sprake is."

Een andere „les der historie" is voorts, dat elke
Kerk iederen dag kan blijken open te staan voor
insluipende dwaling. Haar geloof in de kracht
van het Woord Gods tot weerlegging der dwalingen
en tot breking van haar onthindende kracht — dat
is een derde les der historie, ook door ds Velema ter
harte genomen — kan de Kerk beter demonstreeren
als zij met kracht „houdt" wat zij heeft, dan wanneer
zij in nerveuze haast op allerlei punten, waarop in de
toekomst wel eens dwalingen zouden kunnen op-
komen, al bij voorbaat incidenteele verklaringen
als evenzoo vele afweermaatregelen opstelt.

Dit vooropplaatsende, verklaren wij ons bereid tot
het geven of helpen geven van een concreet antwoord
op scherp geformuleerde vragen, die in een
ernstig verlangen tot kerkelijke samenleving Uwer-
zijds mochten gesteld worden. Daarbij nemen wij na-
tuurlijk aan, dat U, vragende, het recht van weder-
keerigheid erkent. Want ook wij zouden, lettende op
wat werkelijk onder U leeft, U vragen kunnen stellen.

Om niet in nevelen ons te hullen, noemen wij bij
wijze van voorbeeld thans twee punten. Wij zouden U
vragen kunnen stellen naar aanleiding b.v. van een
opmerking in „De Weeker" van 25-3-1949, dat allen,
die blijven schermen met „waar" — „vals" uit
het jaar 1562 (gedoeld is blijkbaar op de door Uwe
en onze Belijdenis gemaakte onderscheiding van wa-
re en valsche Kerk) veel te weinig aandacht geven
aan het feit, dat het dogma over de Kerk een ont-
wikkelingsfase heeft gekend sinds onze Belij-
denis werd opgesteld in het jaar 1562; en dat de
Westminster Belijdenis er het bewijs voor is. Wij
voor ons meenen, dat elke Belijdenis, die men heden
aanvaardt, aanvaard wordt, zooals ze daar ligt. Wat
ware anders de zin van de woorden: „wij gelooven
allen met het hart en belijden met den mond"?

Wij zouden eveneens U vragen kunnen stellen be-
treffende de tolerantie b.v. van beweerde prediking, die
de Schrift onderwerpt aan een hermeneutisch „sy-
steem", dat zijn „Schrift-interpretatie" niet eens met den
naam van „allegorische exegese" zou mogen trachten
te dekken, omdat zij met exegese niets te maken heeft,
tenzij dan, dat ze deze, en daarmee het Woord Gods,
in den weg staat. Een „prediking", die in strijd komt
met de Belijdenis, volgens welke het verboden is, den
Woorden Gods iets toe of af te doen. Een „prediking"
derhalve, die tevens de vraag doet opkomen, wat toch
wel in haar kader blijkt te zijn verstaan van de uit-
spraak der Dordtsche Leerregels (V-9), dat de ge-
loovigen verzekerd zijn naar de mate des geloofs;
het geloof is immers gehouden aan wat in Gods Woord
geopenbaard is. Weshalve (V-10) deze verze-
kerdheid gezegd wordt te spruiten uit eenige bijzondere
openbaring, zonder of buiten het Woord geschied.

F. U verstaat, na hetgeen onder E gezegd is, dat
onze bedoeling geenszins is, een concrete vraag te ont-
duiken. Maar wel willen we U en ons eraan herinneren,
dat het wederkeurig stellen van praecelabele vragen
voor den ondervraagde gemakkelijker te ver-
dragen, en voor den vrager moeilijker te onder-
nemen, en voor beiden als ten overstaan van de
Kerken te verrichten bedrijf van vredesstichting
godvruchtiger wordt, indien wederzijds vooraf vast-
gesteld is, dat van Godswegen het zoeken naar
kerkelijke eenheid beiden partijen opgedragen is, wan-
neer de officiële grondslag der kerke-
lijkesamenleving dezelfde is, en geener-
lei officiële handelingen, bepalingen
of besluiten een verandering heb-
ben gesteld of blijven stellen voor
het werkelijk staan op den goeden grond-
slag. Is eenmaal zulke vaststelling geschied, dan
kunnen, om 's Heeren wil allerlei vragen gesteld wor-
den; de vrager zal dan de moeite moeten en willen
nemen, scherp te formuleren, en de beantwoorder zal
zich dan ook gaarne hebben te zetten tot een antwoord
naar eer en geweten. Ten aanzien van Uw concrete
vraag, bovenbedoeld, zagen we dan ook gaarne, meent
U haar te moeten handhaven, scherper formulering,
na de uitspraak, dat ook U gelooft, in het hebben van
een gemeenschappelijke confessionneelen grondslag
reden te moeten zien voor het ernstig en duurzaam
zoeken van contact. Wij achten het overbodig, U eraan
te herinneren, dat wij bereid zijn, de correspondentie
schriftelijk te doen geschieden, zoolang U daaraan
de voorkeur geeft, en eveneens tot mondeling contact
elk oogenblik gereed staan. Ook wij blijven bereid,
scherpe formulering van vragen te geven, indien U
meent, dat het stellen van vragen noodzakelijk is in
het huidige stadium onzer correspondentie.

Maar juist, omdat het tenslotte daarbij zal hebben
te gaan niet om particuliere meningen, maar om ke-
kelijke handelingen, al waren het ook maar hande-
lingen-van-tolerantie, stellen wij U voor thans goed te
vinden, dat onze correspondentie publiek gemaakt
wordt; zulks te meer, omdat onze synode van Amers-
foort, Acta art. 52, besloten heeft, er bij ons op aan
te dringen zoo spoedig mogelijk met U „tot overeen-
stemming te komen om tot publicatie van de gevoerde
correspondentie over te gaan, omdat de kerken met
deze zaken kunnen meeleven". Mochten we in dezen
tot overeenstemming kunnen geraken, dan zou voor
wat den datum der publicatie betreft, een afspraak
kunnen worden gemaakt.

U bij de overweging van dit schrijven de leiding des
Heiligen Geestes toebiddend, verblijven wij inmiddels,

namens deputaten van de Generale Synode van de
Gereformeerde Kerken, gehouden te Amersfoort, 1948,
voor contact met de Christelijke Gereformeerde Ker-
ken.

(w.g.) P. DEDDENS, voorzitter.
(w.g.) F. DE VRIES, secretaris.

H.

Deputaten voor contact met de Geref. belijders
benoemd door de Gen. Syn. der Chr. Geref. Kerken
Utrecht 1947.

Apeldoorn/Bunschoten, Maart 1950.

Hooggeleerde en Weleerwaarde Heren en Broeders,

In antwoord op Uw brief van 31 Mei 1949, die tot
onze spijt door een overvloed van kerkelijke arbeid en
wegens de moeilijkheid van het vinden van een ge-
schikte datum, waarop alle brs. deputaten aanwezig
kunnen zijn ter vergadering, onbeantwoord bleef, be-
richten we u het volgende:

Allereerst willen we U niet verheelen dat de geprik-
kelde toon van Uw brief geen verheffend voorbeeld is
van kerkelijke stijl en ons het beantwoorden van
Uw brief niet tot een genoegzaam maakt.

Wanneer U op de 1e bladz. van Uw brief opmerkt
— zij het naar Uw bescheiden meening — dat wij in
Juli '48 niet met recht verklaren kunnen dat een uit-
spraak van Uw Kerken in 1946 voor onze Kerken on-
bevredigend is, dan vinden wij dat het U duidelijk kan
zijn dat we een dergelijke uitspraak, gezien onze his-
torie en de bespreking op de Synode van 1947, best
mogen geven, ook al kunnen we ons daarbij niet be-
roepen op een bepaald artikel in de Acta onzer i.l.
gehouden Gen. Synode.

Eveneens vinden we het niet juist in Uw brief ad
D te citeren uit een brochure van één onzer mede-
deputaten, Ds J. H. Velema, terwijl U zelf altijd in
Uw pers nadruk gelegd hebt op het feit dat we niet
met de private meningen van deze of gene predikant
of professor te maken hebben, maar met de officiële
uitspraken en besluiten der Kerken in Synode bijeen.

Bovendien hebt U deze schrijver geciteerd zonder
U af te vragen welke bedoeling hij gehad heeft met
zijn schrijven over „Kuyperiaansche infectie". Uw op-
merking zou hout gesneden hebben als er t.a.v. deze
„infectie" ook een verklaring bestond, al dan „niet
meer voor onze rekening genomen" i.p.v. „terugge-
nomen".

We kunnen deze methode van antwoorden niet be-
wonderen. Het punt, waar het om gaat, wordt op deze
wijze omzeild. Het is juist onze vraag, die we graag
van U beantwoord kregen, of 1905 nog te rekenen is
als te behoren tot het gebied, dat „binnen de grenzen
der belijdenis" ligt.

Ons antwoord op deze vraag is neen: 1905 is met
de belijdenis van onze en Uw Kerken in strijd.

Uw Kerken hebben in 1946 met de verklaring van
1905 formeel gebroken. We menen recht te hebben
om dit zo te zeggen krachtens het feit, dat U geen
uitspraak gedaan hebt over de inhoud van 1905. 1905
moge door U een pacificatieformule genoemd worden,
feit is toch dat de uitspraak van 1905 een confessioneel
karakter droeg en bedoelde te zijn een nadere explicatie
van de confessie. Dat is met elke leer-uitspraak eener
Generale Synode het geval.

Juist daarom is het besluit van 1946 ons te mat en
te weinig zeggend.

In 1905 is naar onze overtuiging met de belijdenis
der Kerken gesold. Daarom hadden we van Uw Synode
een ridderlijke verklaring verwacht dat ze om deze
reden de verklaring van 1905 terugneemt.

We staan nu voor het feit dat we, ondanks de uit-
spraak van Uw Synode — of misschien juist door de
uitspraak Uwer Synode — toch niet overtuigd zijn
dat Uw Kerken tot dezelfde visie op 1905 en de daar-
mee samenhangende vraagstukken gekomen zijn als
wij, die van 1892 af onze strijd gevoerd hebben tegen
de leer der veronderstelde wedergeboorte.

Daarom is voor ons de actuele vraag: Hebben Uw
Kerken totaal en radicaal afgerekend met de leer der
veronderstelde wedergeboorte en bent U met ons over-
tuigd dat deze leer onschrijftuurlijk en in strijd met
de Confessie is?

Een andere vraag, die bij ons leeft en die we graag
beantwoord zagen, is de volgende: Hoe denkt U over
1892 en in het licht van dit jaartal der Vereniging
voor U en van het voortbestaan der Chr. Geref. Ker-
ken voor ons, over de Chr. Geref. Kerken?

Onzerzijds staan we open voor de vragen, die bij
U mochten leven, t.o.v. onze Kerken.

Het lijkt ons het beste, dat we niet langer over deze
vragen corresponderen, maar — overeenkomstig Uw
mededeling dat U elk oogenblik bereid bent tot mon-
deling contact (pag. 6) — over deze punten, die o.i.
een geschikte leidraad zijn, een samenspreking houden.
Om deze reden gaan we op detailpunten in Uw brief
niet in.

We stellen U voor deze samenspreking te houden
op een der volgende data: 10, 11, 24 of 25 Mei. Bij voor-
keur op 24 Mei D.V.

Gaarne vernemen we dan van U op welke datum U
allen kunt.

We zouden deze samenspreking willen houden in